

Received:
11 May 2026Revised:
21 May 2026Accepted:
28 May 2026Published:
8 June 2026

PP. 1-21

INTRODUCTION

Since the establishment of Israel in 1948, security and survival have become the central concern of its leaders, military officials, and citizens. The country's small size, lack of strategic depth, geographical encirclement, limited population, and scarce economic resources have consistently exposed Israel to existential threats. The regime has experienced six major wars with Arab states, two wars with Iran, and numerous conflicts with non-state armed groups, including the Palestine Liberation Organization (PLO), Palestinian Islamic Jihad, Hamas, Hezbollah, and Ansarallah (the Houthis). The most significant event in recent years to severely impact Israel's national security was the October 7, 2023, Operation Al-Aqsa Storm. This operation, which resulted in a complete surprise of Israeli military forces, caused approximately 2,000 Israeli deaths and the capture of around 250 individuals, and served as a precursor to a two-year war in Gaza as well as subsequent conflicts with Hezbollah, Ansarallah, and the Islamic Republic of Iran. Accordingly, the central research question of this study is: what changes have occurred in Israel's military strategies before and after October 7, 2023? The research hypothesis posits that Israel has rendered its military strategy more offensive and preemptive in nature.

RESEARCH METHOD

The present study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature. To answer the research question, a documentary method has been employed. The required data and information were extracted and analyzed through a systematic review of published strategic documents, official military reports, speeches by Israeli commanders and leaders (from Ben-Gurion to Netanyahu), works of domestic and foreign scholars, and peer-reviewed articles spanning the period from 1948 to 2025. The theoretical framework of the study is based on offensive realism as articulated by John Mearsheimer, according to which states in an anarchic international system are perpetually in a state of insecurity, and the only path to security is the maximization of power and regional dominance.

1. Professor in International Relations, Department of Political science, Yasouj University, Yasouj, Iran (Corresponding Author)

Email: abagheri@yu.ac.ir Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0002-4584-5870>

2. Ph. D Student in Political Sciences, Department of Political Sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran

Email: porwazn@yu.ac.ir Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0008-1123-2647>

The primary objective of this study is to identify, explain, and compare the components of Israel's military strategy in the two periods before and after October 7, 2023. The secondary objectives include: (1) to recognize the principles and military strategies of Israel from its establishment until the eve of Operation Al-Aqsa Storm; (2) to explain the transformations in Israel's military doctrine following this operation; (3) to analyze the role of Operation Al-Aqsa Storm as a turning point in Israel's strategic paradigm shift; and (4) to provide a clear picture of the nature of Israel's new strategy in confronting non-state armed groups and the Axis of Resistance. This research also seeks to fill the academic gap in previous studies, which have rarely addressed the post-October 7 developments.

RESULTS & DISCUSSION

The findings indicate that prior to October 7, Israel's military strategy was based on eight principal pillars: (1) transferring the battle to enemy territory (to compensate for the lack of strategic depth); (2) conventional and nuclear deterrence (to prevent external attacks); (3) early warning (relying on a powerful intelligence apparatus); (4) surprise (as a fundamental principle of warfare); (5) preemptive war (in the face of an imminent threat); (6) short-term or blitzkrieg warfare (due to geographical and economic constraints); (7) qualitative military edge (through advanced technology and highly skilled human resources); and (8) the strategy of warfare between wars (to neutralize emerging threats gradually). These principles were largely formulated during the premiership of David Ben-Gurion and were reproduced and modified in the strategic documents of 2015 (the Gideon Plan), 2017 (Netanyahu's document outlining four pillars of military, economic, political, and social power), and 2019 (the National Security Guidelines of the Washington Institute for Near East Policy).

However, after October 7 — which itself constituted a broad intelligence, operational, and strategic failure for Israel — the regime underwent a paradigm shift in its military strategy. The findings reveal that Israel's military strategy following this event has become predicated on four main strategies:

First, preemptive war and surprising the enemy: Whereas previously Israel relied on preventive war (in the face of an imminent threat), after October 7 it has turned to preemptive war (without the need for an immediate threat). A salient example is the 12-day war against Iran in 2025–2026, which, at the height of nuclear negotiations and with the complete surprise of Iranian officials, targeted Iran's missile and nuclear programs.

Second, the "mowing the grass" strategy: Although this strategy existed earlier, it has been intensified after October 7. "Mowing the grass" reflects the reality that Israel perceives itself to be engaged in a protracted and insoluble conflict with non-state groups. This attritional approach, through occasional large-scale operations, seeks to degrade enemy capabilities and create temporary deterrence.

Third, the Dahiya doctrine: Named after the southern suburb of Beirut, this doctrine is a strategy for asymmetric warfare aimed at inflicting severe damage on the enemy's urban, civilian, and economic infrastructure to

achieve deterrence and avoid being drawn into attritional wars. This doctrine was implemented with unprecedented intensity in the Gaza war (2023–2025), resulting in the deaths of more than 70,000 Palestinians and widespread destruction.

Fourth, cyber deterrence: Through targeted investment in developing its cyber capabilities, Israel seeks to become a global cyber superpower and establish deterrence in cyberspace.

The nature of the new strategy rests on two fundamental pillars: first, the gradual annihilation of hostile non-state armed groups through the assassination of commanders and leaders, the disintegration of their organizational structure, and the collapse of their internal discipline; second, the destruction of the urban, civilian, and economic infrastructure of their habitats to prevent their growth, proliferation, and sustained survival.

CONCLUSIONS & SUGGESTIONS

This study concludes that Israel, which in confronting traditional enemies had relied on strategies of deterrence, transferring the battle to enemy territory, surprise, early warning, and short-term wars, has fundamentally transformed its military strategy following its failures against Hezbollah (the 33-Day War) and Hamas (the 22-Day War), and especially after the strategic defeat of October 7. Israel's strategic focus has shifted from "decisive and one-time victory" to "gradual weakening, attrition, and internal collapse." The occurrence of Operation Al-Aqsa Storm, which involved a complete surprise of Israel, has increased the intensity and scope of this new strategy and has granted Israel a license for the widespread destruction of civilian infrastructure and targeted assassinations of commanders. Based on the findings of this study, in the foreseeable future, the likelihood of operations similar to Al-Aqsa Storm being repeated in the occupied territories or by Hezbollah has significantly diminished. Nevertheless, the unresolved nature of the Palestinian conflict, the non-recognition of Israel's legitimacy by some regional actors, and the potential for new forms of resistance will continue to maintain a context of instability and tension in the Middle East. The study suggests that future research should focus on a comparative analysis of the strategies of resistance groups in response to these developments, as well as on the role of extra-regional powers, particularly the United States, in consolidating or moderating Israel's new strategy.

Key Words: Military strategy, Israel, Hamas, Operation Al-Aqsa Storm, October 7, 2023

استراتژی نظامی اسرائیل: قبل و بعد از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳

علی باقری دولت‌آبادی^۱ سعید پروزن^۲

چکیده

اسرائیل از زمان تاسیس تاکنون پیوسته خود را در معرض تهدید دیده و خود را برای هر نبردی آماده کرده است. این رژیم در کارنامه نظامی خود شش جنگ بزرگ با اعراب، دو جنگ با ایران و جنگ‌های متعدد با گروه‌های شبه‌نظامی مثل؛ ساف، جهاد اسلامی، حماس، حزب‌الله و انصارالله را تجربه کرده است. پرسش اصلی این است که بین استراتژی‌های نظامی اسرائیل قبل و بعد از هفت اکتبر ۲۰۲۳ چه تغییراتی ایجاد شده است؟ فرضیه پژوهش بیانگر این است که اسرائیل استراتژی نظامی خود را تهاجمی‌تر و مبتنی بر جنگ پیش‌دستانه ساخته است. برای پاسخ به سوال پژوهش از روش اسنادی استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اسرائیل که در جنگ‌های خود از استراتژی‌هایی مثل؛ جنگ پیشگیرانه، انتقال جنگ به خاک دشمن، هشدار اولیه، بازدارندگی، جنگ‌های کوتاه‌مدت، حمله غافلگیرانه و... استفاده می‌کرد، پس از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ (عملیات طوفان الاقصی) استراتژی نظامی خود را تغییر داده و به بازدارندگی سایبری، دکترین ضاحیه، جنگ پیش‌دستانه و استراتژی چمن‌زنی بیشتر توسل جسته است. ماهیت استراتژی جدید بر نابودی تدریجی گروه‌های شبه‌نظامی مخالف اسرائیل (با ترور فرماندهان و رهبران و از هم متلاشی کردن ساختار سازمانی و انضباط درونی) و از بین بردن زیرساخت‌های شهری، مدنی و اقتصادی محل زندگی آنها (برای جلوگیری از رشد و تکثیر و جلوگیری از تداوم حیات) استوار شده است.

مقاله علمی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۵/۲/۲۲

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۵/۲/۳۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۵/۳/۷

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۳/۱۸

واژگان کلیدی: استراتژی نظامی، اسرائیل، حماس، عملیات طوفان الاقصی، ۷ اکتبر ۲۰۲۳

۱. استاد روابط بین‌الملل، گروه علوم سیاسی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران (نویسنده مسئول)

Email: abagheri@yu.ac.ir Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0002-4584-5870>

۲. دانشجوی دکتری علوم سیاسی، گروه علوم سیاسی دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

Email: Porwazn@yu.ac.ir Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0008-1123-2647>

استناد به این مقاله: باقری دولت‌آبادی، علی؛ پروزن، سعید (۱۴۰۴). استراتژی نظامی اسرائیل: قبل و بعد از ۱۷ اکتبر

۲۰۲۳، فصلنامه سیاست‌پژوهی غرب آسیا، ۲ (۳).

مقدمه

دغدغه امنیت در تمامی کشورها و جوامع، مسئله اصلی و بنیادی قلمداد می‌شود. با این حال برخی از کشورها به دلایل نظامی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و ژئوپلیتیک همواره خود را درگیر تهدیداتی می‌بینند که اصل وجودی آنها را تهدید می‌کند. اسرائیل را می‌توان یکی از این رژیم‌ها در نظر گرفت که از زمان پیدایش، حفظ و بقای دولت یهود، همواره دغدغه اصلی رهبران اسرائیل بوده است (Moghavemi & Ghaderi Kangavari, 2022, p. 7). کوچک بودن و فقدان عمق استراتژیک، محاصره جغرافیایی، اندک بودن جمعیت و منابع اقتصادی شرایطی را به وجود آورده که امنیت به نگرانی اصلی حاکم بر زندگی مردم تبدیل گشته است. از این رو امنیت نزد جامعه اسرائیل بسیار گسترده‌تر و جامع‌تر از مفهوم صرفاً نظامی آن در نظر گرفته می‌شود (Karami, 1997, p. 5).

مفهوم امنیت ملی فعلی اسرائیل، هم از محیط عملیاتی و هم از محیط روانی پیرامون آن ناشی شده است. به گونه‌ای که مقامات اسرائیلی پیوسته احساس می‌کنند از جانب همسایگان خود در معرض تهدید هستند (Civcik, 2004: 2). به همین خاطر موشه دایان به صراحت دکترین امنیتی اسرائیل را این گونه تشریح کرد: «تنها گزینه ممکن برای ما آن است که خود را تا بن دندان مسلح نماییم و قوی ظاهر شویم آن زمان که شمشیر را غلاف کنیم باید بدانیم که تازیان‌های تهدید به زودی بر پیکر حیاتمان فرود خواهند آمد» (Bagheri Dolatabadi & Fakhraie, 2018, p. 19).

اسرائیل تنها رژیمی است که برخی همسایگانش آن را نپذیرفته و تهدید به نابودی آن کرده‌اند. با وجود برتری نظامی اسرائیل، دکترین دفاعی این کشور جنگ را «گزینه بدون انتخاب» می‌داند که مستلزم تحمل هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی سنگین است (Golmohammadi & Jamshidi, 2022, p. 6). اسرائیلی‌ها همواره خود را در معرض جنگ می‌بینند و بخشی از این مسئله به غیرممکن بودن یک پیروزی نهایی برای تل‌آویو برمی‌گردد. از نقطه نظر آن‌ها هرگز یک نبرد نهایی وجود نخواهد داشت و هیچ‌گاه نمی‌توانند فرض کنند که بتوانند با یک ضربه نهایی بر دشمن به نبرد آخری برسند که پس از آن به هیچ وجه نیازی به نبرد نباشد (National Security Group, 2000, p. 69).

جنگ سال‌های ۱۹۴۸، ۱۹۵۶، ۱۹۶۷، ۱۹۷۳، ۱۹۸۲، ۲۰۰۶، ۲۰۰۸ اسرائیل با همسایگان در چنین فضایی قابل تفسیر است. این شرایط موجب شده است که طی این مدت حفظ بقا در دستور کار تمام دولت‌های اسرائیل قرار داشته باشد و سیاست‌ها و راهبردهای امنیتی - نظامی و تشکیلات مربوط به آن‌ها از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین مسائل و اولویت‌های هر دولت قرار گیرد (Maleki, 1999, pp. 225-231).

یکی از رویدادهایی که امنیت ملی اسرائیل را به شدت تحت‌تاثیر قرار داد و موجب گردید حدود ۲۰۰۰ شهروند اسرائیلی کشته و نزدیک ۲۵۰ تن آن‌ها اسیر گردند، عملیات طوفان‌الاقصی (۷ اکتبر ۲۰۲۳) بود. این عملیات که با غافلگیری نیروهای نظامی اسرائیل از سوی حماس آغاز گردید زمینه‌ساز جنگی دو ساله در غزه و جنگ‌های بعدی این رژیم با حزب‌الله لبنان، انصارالله یمن و ایران گردید (Bagheri Dolatabadi & Damyar, 2024, p. 10). این عملیات که خلاف منطق جنگ‌های همیشگی اسرائیل مبنی بر کشاندن جنگ به سرزمین دشمن، غافلگیری و ایجاد بازدارندگی شکل گرفت مقامات اسرائیلی را به بازاندیشی در استراتژی نظامی خود واداشت. با توجه به فضای سیاسی و نظامی فوق، پرسشی که مطرح می‌گردد این است که بین استراتژی‌های نظامی اسرائیل قبل و بعد از هفت اکتبر ۲۰۲۳ چه تغییراتی

ایجاد شده است؟ فرضیه پژوهش بیانگر این است که اسرائیل استراتژی نظامی خود را تهاجمی تر و مبتنی بر جنگ پیش-دستانه ساخته است. برای پاسخ به سوال اصلی پژوهش از روش اسنادی استفاده شده و داده‌ها از اسناد، گزارش‌های نظامی، سخنرانی‌های نظامیان، استراتژیست‌ها و رهبران اسرائیل استخراج شده است.

۱- پیشینه پژوهش

ماهیت خصومت‌آمیز روابط ایران و اسرائیل موجب گردیده تا پژوهش درباره اسرائیل همواره برای پژوهشگران ایرانی و خارجی جذاب باشد. مهم‌ترین و جدیدترین پژوهش‌های انجام شده در خصوص ابعاد دفاعی-امنیتی اسرائیل عبارتند از:

صفایی و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله «تنوفا و دکترین نظامی اسرائیل» به بررسی طرح موسوم به تنوفا که ذیل دکترین نظامی و خصوصاً راهبرد نبرد بین جنگ‌ها قرار دارد می‌پردازند. هدف از اجرای این طرح پیروزی قاطع و کوتاه‌مدت در عین افزایش تلفات دشمن در جنگ‌های آینده است. نگارندگان معتقدند فرض اساسی که منجر به تدوین این طرح شد، این بود که حزب‌الله، حماس و ایران توانایی‌های خود را افزایش داده و فاصله توانمندی آن‌ها با برتری‌های ارتش اسرائیل کاهش یافته است. بنابراین، هدف این طرح افزایش این فاصله است.

قوبدل (۱۳۸۲) در مقاله «استراتژی نظامی-دفاعی اسرائیل» به بررسی دوره‌های تاریخی و تحول مفهوم استراتژی امنیت ملی اسرائیل پرداخته و پایه‌های تفکر امنیت ملی اسرائیل را بیان می‌کند. همچنین نویسنده ضعف‌های امنیتی اسرائیل را مورد کنکاش قرار می‌دهد.

گروه امنیت ملی پژوهشکده علوم دفاعی (۱۳۷۹) در مقاله «جنگ آینده در دکترین نظامی اسرائیل» به اصول اساسی دکترین نظامی اسرائیل که عمدتاً در فضای سال‌های دهه ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۰ میلادی و بیشتر برای مقابله با تهدیدهای متعارف به کار گرفته می‌شد، اشاره می‌کند. این اصول در بازدارندگی، اصل هشدار استراتژیک و اصل پیروزی قاطع و سریع نامیده شده‌اند.

ملکی (۱۳۷۸) در مقاله «تحلیلی بر دکترین امنیتی اسرائیل» به استراتژی بازدارندگی متعارف و اتمی اسرائیل اشاره کرده و معتقد است که این رژیم از سال ۱۹۴۸ به طور مداوم بر سیاست و استراتژی بازدارندگی برای جلوگیری از حملات خارجی تاکید ورزیده است.

کرمی (۱۳۷۶) در مقاله «استراتژی نظامی و برنامه تسلیحاتی اسرائیل» به چند اصل از اصول استراتژی نظامی اسرائیل در مقابله با اعراب اشاره می‌کند: ۱- استراتژی پیش‌دستی، ۲- دکترین تهاجمی، ۳- بازدارندگی، ۴- کسب و برتری تکنولوژیک در جنگ.

کیم بار (۲۰۲۴) در مقاله «جنبه‌های شکل‌گیری دکترین امنیت ملی اسرائیل»، تغییرات شکل‌گیری امنیت ملی اسرائیل را در طی دوره‌های مقدماتی، تاسیس و تثبیت دولت، گسترش مرزها و ایجاد عمق فیزیکی و استراتژیک، تغییر به جنگ-های مختلف و ظهور محور رادیکال و رقابت با قدرت‌های بزرگ بررسی می‌کند.

مارئی (۲۰۲۰) در مقاله «دکترین ضاحیه» معتقد است که دکترین ضاحیه یک استراتژی نظامی است که اسرائیل برای جنگ نامتقارن استفاده می‌کند و هدف آن وارد کردن خسارات شدید به زیرساخت‌ها و مراکز غیرنظامی حریف برای

دستیابی به بازدارندگی و جلوگیری از کشیده شدن به جنگ‌های فرسایشی است. این دکترین به الزامات جدید و پیچیدگی‌های نامتقارن اسرائیل با حزب‌الله در شمال و حماس در جنوب پاسخ می‌دهد.

ایهود (۲۰۱۸) در کتاب «دکترین نظامی اسرائیل» معتقد است اسرائیل از جنگ‌های پرشدتی مثل جنگ‌های ۱۹۵۶، ۱۹۶۷ و... گذار کرده و به جنگ‌های هیبریدی با نیروهای غیردولتی رسیده است. نگارنده اذعان می‌کند که تغییر در شیوه و شرایط جنگ‌های جدید استراتژی خاصی را می‌طلبد که با شرایط جنگی قبلی متفاوت می‌باشد و ارتش از طریق تقویت نیروهای زمینی و هوایی و دریایی نسبتاً کوچک می‌تواند به طور گسترده به نیروهای جدید مخالف اسرائیل در عمق خاک خودشان حمله کند و به طور سریع و قاطع بر آن‌ها پیروز شود.

اینبار و شامیر (۲۰۱۶) در مقاله «چمن‌زنی: استراتژی اسرائیل برای درگیری طولانی و غیرقابل حل» اذعان می‌کنند که چمن‌زنی استراتژی اسرائیل در قرن بیست و یکم علیه گروه‌های هیبریدی و غیردولتی متخاصم است که این فرض را منعکس می‌کند که اسرائیل خود را در یک درگیری طولانی و غیرقابل حل می‌بیند.

سیوسیک (۲۰۰۴) در پایانامه خود با عنوان «سیاست امنیتی اسرائیل: تغییرات و تداوم‌ها» اشاره می‌کند که اسرائیل با این که پارامترهای سیاست امنیتی و استراتژی تهاجمی خود را تا دهه ۱۹۹۰ حفظ کرد اما در همین دهه تغییرات چشمگیری در سراسر جهان باعث شد که تغییراتی در سیاست امنیتی اسرائیل ایجاد شود. فروپاشی اتحاد شوروی، شکست عراق توسط نیروهای ائتلاف به رهبری آمریکا، پیمان‌های صلح مثل پیمان صلح ۱۹۹۴ اردن و کاهش تهدید وجودی از یک حمله جمعی متعارف از سوی کشورهای عربی، تغییراتی در سیاست امنیتی اسرائیل ایجاد کرد.

خلقی و همکاران (۱۴۰۳) در مقاله «فلسطین به مثابه اردوگاه؛ بررسی رویکرد «تاناتوپلیتیک» رژیم صهیونیستی در قبال بحران غزه»، بر پایه رویکرد بیوپلیتیک (زیست سیاست) و تاناتوپلیتیک (مرگ سیاست)، نشان می‌دهند که رژیم صهیونیستی با توجه به نبود مشروعیت وجودی و در پی آن تهدیدات ادراک شده از سوی گروه‌های مقاومت فلسطینی نسبت به امنیت هستی شناختی یا موجودیت تاریخی خود، پس از اکتبر ۲۰۲۳، با بازتعریف و بازتولید حاکمیت وضعیت استثنا، و راهبردهایی مانند دیگری سازی (غیرانسانی سازی، حیوانی سازی) و امنیتی سازی فضا، مکان و هویت؛ مردم غزه را به مثابه «هوموساکر» یا وارونه ای از سوژه های زیست سیاست در وضعیت «حیات برهنه» (موقعیت مرگ و نابودی و در بهترین حالت، شکلی حداقلی از زندگی) قرار داده است.

نویسندگان آثار ذکر شده به بررسی سیاست‌های امنیتی و استراتژی‌های نظامی اسرائیل از بدو تاسیس تا قبل از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ پرداخته‌اند و تغییر و تحولات صورت گرفته پس از عملیات طوفان الاقصی بررسی نشده است. هدف مقاله حاضر برطرف کردن این خلاء علمی است.

۲- چارچوب نظری

از میان نظریه‌های روابط بین‌الملل، واقع‌گرایی تهاجمی بیشترین سنخیت را با سیاست‌های امنیتی اسرائیل دارد. واقع‌گرایی تهاجمی بخشی از مکتب نواقع‌گرایی است که نخستین بار توسط «جان مرشایمر» در سال ۲۰۰۱ میلادی ارائه شد. مرشایمر تعاملات میان قدرت‌های بزرگ را تحت‌تاثیر میل به هژمونی در جهان مملو از ناامنی و عدم اطمینان در مورد نیت دیگران تفسیر کرد. مرشایمر در کتاب «تراژدی سیاست قدرت‌های بزرگ» عقیده دارد که ادعای پایان یافتن جنگ

و رقابت میان کشورها و قدرت‌های بزرگ در عرصه نظام بین‌الملل سرابی بیش نیست و نوید صلح جاویدان در میان قدرت‌های بزرگ در نطفه خفه شده است (Mearsheimer, 2001, pp. 29- 54).

واقع‌گرایان تهاجمی معتقدند کشورها بازیگران عقلایی در یک نظام بین‌المللی آنارشیک هستند که در درجه اول به بقای خود اهمیت می‌دهند. در این الگوی واقع‌گرایانه، کشورها باید برای بقای خود تلاش کنند تا به قدرت غالب در منطقه‌ای که در آن قرار گرفته‌اند، تبدیل شوند. در این دیدگاه قوانین بین‌المللی، هنجارها یا اخلاقیات تابع منافع ملی خواهند بود (Schwab, 2025).

به عقیده مرشایمر، دلیل اصلی قدرت‌طلبی دولت‌ها را باید در سه چیز جست‌جو کرد: ۱- ساختار هرج و مرج گونه نظام بین‌الملل؛ ۲- توانمندی تهاجمی که دولت‌ها از آن برخوردارند؛ ۳- عدم اطمینان در مورد مقاصد دشمن. از این منظر، دولت‌ها همواره در حالت ناامنی به سر می‌برند و در وضعیت عدم قطعیت و بی‌اعتمادی نسبت به همه کشورها و قدرت‌های دیگر قرار دارند (Mearsheimer, 2001, pp. 29- 54). از این‌رو تنها راه رسیدن به امنیت، دستیابی به حداکثر قدرت و برتری قدرت در سطح منطقه و جهان است. آن‌ها راهبردهای امنیتی مبتنی بر کاهش احتمال وقوع جنگ را ناکارآمد و غیرمطلوب دانسته و بر چهره دوم معادله امنیت، یعنی کاهش احتمال شکست در جنگ تمرکز دارند.

با توجه به رفتارهای نظامی اسرائیل در منطقه می‌توان گفت جهت‌گیری کلان این کشور مبتنی بر واقع‌گرایی تهاجمی است. پیشینه‌سازی قدرت نظامی، اولویت دادن به بقا در تمامی تصمیم‌گیری‌ها، خوداتکایی در دستیابی به امنیت، تضعیف قابلیت‌های دشمن، انجام اقدامات نظامی و اطلاعاتی در کمترین زمان ممکن، تاثیرگذاری بر سیاست کشورهای منطقه و تلاش برای دستیابی به سلطه منطقه‌ای بخشی از این رفتارها را شکل می‌دهند. رفتار اسرائیل نشان‌دهنده این مسئله است که تل‌آویو امنیت‌جویی را به بهای کاهش قدرت کشورهای رقیب خود در منطقه پیگیری نموده است (Barzegar & Ghasemi, 2013, pp. 169-174).

اسرائیل صنعت نظامی عظیمی را ایجاد کرده که هدفش تامین تجهیزات مورد نیاز به هنگام جنگ‌های احتمالی در آینده است. این رژیم پیوسته در پی ایجاد توان تولید یک بنیان اصلی برای هر یک از نیروهای دفاعی خود، هوایی، زمینی، دریایی بوده است (Inbar, 1997). در پرتو این سیاست‌ها اسرائیل در هفت دهه گذشته از یک سرزمین کوچک با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر به یک بازیگر برجسته منطقه‌ای با در اختیار داشتن پانزدهمین ارتش قدرتمند جهان، سلاح هسته‌ای، اقتصاد پیشرفته و سیستم شبه‌دموکراتیک، تبدیل شده است (Abootalebi, 2025, pp. 145).

۴- امنیت ملی اسرائیل

اسناد راهبردی اسرائیل را می‌توان به دو دسته کلی، اسناد امنیتی (تدوین شده از سوی مقامات سیاسی) و اسناد نظامی (تدوین شده از سوی ارتش اسرائیل) تقسیم‌بندی کرد. از زمان تاسیس اسرائیل تاکنون هیچ سند امنیتی راهبردی به طور رسمی منتشر نشده است. برخی از کارشناسان استدلال می‌کنند که منتشر نشدن سند امنیتی و نظامی جدید توسط دولت‌های بعد از بن‌گورین می‌تواند ناشی از احترام به آموزه‌های او باشد. اما دلیل اصلی آن بیشتر به خاطر نبود زیرساخت‌های قانونی در اسرائیل است (Habibi et al., 2021, pp. 38-49).

اولین رهبر اسرائیلی که طرح توجیهات امنیتی را به مثابه یک عامل برانگیزنده جهت استقرار کشور تازه برای یهودیان ارائه داد و در برابر کسانی که از استراتژی پذیرش قیومیت انگلستان برای این منظور حمایت می کردند مقاومت کرد، زیو ژابوتینسکی رهبر صهیونیست‌های تجدیدنظرطلب بود. او در گفتار و نوشته‌هایش (استراتژی دیوار آهنین) مکرر از ایجاد سرزمینی به نام اسرائیل سخن گفته که در آن، اقلیتی عرب سکونت داشته و می‌تواند در آرامش و صلح زندگی کنند. او تاسیس یک کشور اسرائیلی را امری ضروری می‌دانست و رضایت به هرگونه طرحی که تجزیه سرزمینی را به دنبال داشته باشد، امری خلاف امنیت ارزیابی می‌کرد (Mousavi, 2000, p. 150). یهودیان در این دوره اصول اساسی پایداری در مواجهه با دشمن عرب، امتناع از رها کردن زمین یا شهرک‌سازی و دفاع از جامعه یهودی را پی‌گیری می‌کردند (Bar, 2024, p. 10).

اولین استراتژی دفاعی اسرائیل که در سالهای اولیه تاسیس این رژیم تدوین شد تا حد زیادی از تجربیات رهبران و نخبگان اسرائیلی که از جنگ جهانی دوم و جنگ استقلال ۱۹۴۸ جان سالم به در برده بودند، الهام گرفته بود. اساس این استراتژی بر توسعه و حفظ برتری کیفی در ابعاد مختلف دفاع ملی استوار بود (Feldman, 2025, p. 1). در سال ۱۹۵۳، بن‌گورین نخستین و تنها طرح رسمی نظامی-امنیتی اسرائیل را تدوین کرد. او در ترسیم دکترین خود تا حدودی بر مفهوم «دیوار آهنین» ژابوتینسکی استوار بود. بن‌گورین در این طرح چنین استدلال می‌کرد که ۱- اسرائیل با تهدید وجودی بلندمدت از سوی کشورهای متخاصم که آن را احاطه کرده‌اند مواجه است؛ ۲- اسرائیل باید همیشه آماده باشد زیرا نمی‌تواند حتی در یک جنگ، شکست بخورد؛ ۳- همه رویارویی‌های نظامی بین اسرائیل و کشورهای عرب، دوره‌هایی خشونت‌آمیز در یک جنگ مداوم است؛ ۴- اسرائیل به دلیل اندازه و موقعیت مکانی، همواره با عدم تقارن جغرافیایی و جمعیتی ذاتی دسته و پنجه نرم می‌کند. بنابراین تا زمانی که نیروهایی ذخیره برای بسیج آماده شوند، ارتش دائمی اسرائیل باید آماده باشد؛ ۵- اطلاعات اسرائیل باید بسیار عالی باشد تا بتواند تهدیدهای جدید را پیش‌بینی کند و هشدارهای اولیه را ارائه دهد. ۶- در صورت وقوع جنگ، اسرائیل باید جنگ را به قلمرو دشمن بکشد تا هم از تلفات غیرنظامی جلوگیری کند و هم سعی کند مدت زمان و هرگونه درگیری را کوتاه کند (Moghavemi & Ghaderi Kangavari, 2022, p. 16).

بنابراین از اولین روزهای تشکیل اسرائیل تا جنگ رمضان در سال ۱۹۷۳ سیاست‌های امنیتی بر اساس این اصول استوار بوده است: ۱- مسلح کردن کشور؛ ۲- دفاع راهبردی و تهاجم عملیاتی؛ ۳- جنگ کوتاه‌مدت برای هدف‌های محدود؛ ۴- تاکید بر کیفیت در عین کمیت؛ ۵- خوداتکایی؛ ۶- جستجوی حامی ابرقدرت (Maleki, 1999, p. 225).

در اوایل سال ۲۰۰۶، وزیر دفاع، شائول موفاز و نخست‌وزیر وقت، آریل شارون، با توجه به چالش‌های احتمالی امنیتی در دهه ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۶ دکترین امنیت ملی را اصلاح کردند (Habibi et al., 2021, pp. 38-49). در آگوست ۲۰۱۵، گادی آیزنکوت، رئیس ستاد کل نیروهای ارتش اسرائیل، سندی منتشر کرد که در آن تهدیدهای نظامی استراتژیک و تاکتیکی علیه اسرائیل، مسیرهای انتخابی اقدام ارتش در سناریوهای مختلف درگیری و روابط بین رده‌های نظامی و سیاسی تشریح شده بود. در این سند از راهبرد نظامی تهاجمی به عنوان راهبرد اصلی و مسلط رونمایی شد و در متن بارها راهبرد تهاجمی و اقدامات بازدارنده حتی به شکل پیشگیرانه نظامی مورد اشاره قرار گرفت (Torabi, 2016, p. 39). در سال ۲۰۱۷ نتانیاهو ابراز تمایل کرد که شخصاً یک استراتژی ملی را با کمک مشاوران ارشد و کارکنان

نزدیک خود از جمله مشاوران امنیت ملی و دبیرخانه نظامی تهیه کند. او این سند را در سال ۲۰۱۸ تکمیل کرد. او عنوان کرد که «در خاورمیانه، و در بسیاری از نقاط جهان، یک حقیقت ساده وجود دارد؛ جایی برای ضعیف‌ها نیست. ضعیف‌ها از هم می‌پاشند، قتل‌عام می‌شوند و از تاریخ محو می‌شوند، در حالی که قوی‌ها، چه خوب و چه بد، زنده می‌مانند (Netanyahu, 2018).

بنابراین بنیان اسرائیل بر چهار ستون استوار است: ۱- قدرت نظامی که از بازدارندگی، هشدار زود هنگام، قابلیت‌های نظامی تهاجمی ناشی می‌شوند. ۲- قدرت اقتصادی که از تقویت بخش خصوصی، رفع موانع تجارت و بازرگانی و تقویت روابط اقتصادی جهانی ناشی می‌شود. ۳- قدرت سیاسی که از اتحادهای فوری، بازدارندگی، تضمین آزادی عمل ارتش اسرائیل و فرسایش اکثریت ضد اسرائیلی در سازمان‌های بین‌المللی ناشی می‌شود. ۴- قدرت اجتماعی و معنوی که شاید بهتر باشد آن را سرمایه انسانی توصیف کنیم و به تاب‌آوری مردم اسرائیل اشاره می‌کند (Habibi et al., 2021, pp. 38-49).

در سال ۲۰۱۹ سند امنیتی با عنوان «دستورالعملی برای امنیت ملی اسرائیل» از سوی مؤسسه واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک منتشر شد. این سند نیز مانند آموزه‌ها و اسناد امنیتی گذشته ضمن تأکید بر اهدافی همچون؛ پیوند با یهودیت در جهان، تقویت مزایای کیفی اسرائیل، تقویت جایگاه اسرائیل در بین کشورهای جهان، به توسعه انسانی و قدرت اقتصادی اسرائیل، یهودیان و استقلال آنها در همه مناطق کشور، حفظ زیرساخت‌ها، جلوگیری از تهدیدات غیرمتعارف و حفظ بازدارندگی توجه کرده بود. این سند تهدیدات نسبت به منافع و امنیت اسرائیل را در قالب تهدیدات متعارف، غیرمتعارف، پایین‌تر از سطح متعارف و تهدیدات سایبری و اطلاعاتی ترسیم نموده بود. بر اساس سند ۲۰۱۹، مقابله با این تهدیدات نیز با مشارکت‌های سیاسی و نظامی فاعلانه، ایجاد بازدارندگی، خنثی کردن تهدیدات در صورت لزوم و طولانی کردن فاصله‌ها بین رویارویی ممکن می‌شود (Habibi et al., 2021, pp. 38-49).

۵- استراتژی نظامی اسرائیل قبل از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳

استراتژی نظامی اسرائیل تا پیش از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ بر مجموعه‌ای از اصول راهبردی چون؛ انتقال جنگ به خاک دشمن، بازدارندگی، هشدار سریع و اولیه، غافلگیری، جنگ پیشگیرانه، جنگ‌های کوتاه‌مدت، برتری کیفی، و جنگ بین جنگ‌ها استوار بود. این استراتژی‌ها توسط حلقه‌ای از بازیگران کلیدی شامل؛ نخست‌وزیر، وزیر دفاع، رئیس ستاد مشترک، رئیس اطلاعات و مشاوران امنیت ملی تدوین و اجرا می‌شد. در ادامه، هر یک از این اصول به تفصیل مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۵-۱- استراتژی انتقال جنگ به خاک دشمن

استراتژیست‌های اسرائیلی بر این باورند که کوچکی سرزمین و ضرورت پایان یافتن سریع هر جنگی لزوم اتخاذ یک رویکرد تهاجمی را از سوی اسرائیل الزامی ساخته است، در تعقیب این رویکرد اسرائیل تلاش کرده است پیش از آن که شهروندان در معرض خطر قرار گیرند جنگ را به داخل خاک کشور متخاصم بکشاند (Maleki, 1999). منشاء این استراتژی به جنگ اول اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۴۹ و احساس عدم امنیتی و آسیب‌پذیری پس از انعقاد آتش‌بس ۱۹۴۹ باز می‌گردد. بنابراین اسرائیلی‌ها کوشیدند به نحوی بر این فقدان عمق استراتژیک فائق آیند

(Civcik, 2004, p. 28). بن‌گورین اولین نخست‌وزیر اسرائیل، در این رابطه می‌گوید: «همه بدانند، اسرائیل با توسل به جنگ تاسیس شده است و هرگز به مرزهایی که رسیده رضایت نخواهد داد و امپراتوری اسرائیل از فرات تا نیل امتداد خواهد یافت» (Eslami, 2009, p. 223). استراتژی اسرائیلی‌ها آن زمان تا کنون، چه در تئوری و چه در عمل بیش از هر اصل دیگری به این اصل پایبند بوده است (Horin & Posen, 1981, p. 29). پیروزی‌های قاطع نظامی اسرائیل در سال ۱۹۶۷ و به ویژه سال ۱۹۷۳ که اعراب نه به دنبال ساقط کردن اسرائیل، بلکه به دنبال بازپس‌گیری سرزمینهای تصرف شده در پی جنگ شش روزه بودند بیش از پیش، موفقیت این استراتژی را نشان داد.

۲-۵- استراتژی بازدارندگی

یکی از ارکان کلیدی استراتژی نظامی اسرائیل، اصل بازدارندگی است. منظور از بازدارندگی در این چارچوب، بهره‌گیری هدفمند از توانمندی‌های نظامی به گونه‌ای است که ضمن وارد کردن آسیب راهبردی (استراتژیک) به دشمن، هزینه‌های نبرد در میدان نیز به حداقل ممکن کاهش یابد (Golmohammadi & Jamshidi, 2022, p. 6). اسرائیل از سال ۱۹۴۸ سیاست بازدارندگی را برای جلوگیری از حملات خارجی در دستور کار خود قرار داد و در اواسط دهه ۱۹۶۰ و اوایل ۱۹۷۰ تبدیل به پایه و اساس دکترین نظامی این رژیم شد (Moghavemi & Ghaderi Kangavari, 2022, p. 13).

اسرائیلی‌ها مدعی‌اند که بازدارندگی اتمی موجب شد که مصر در سال ۱۹۷۳ از یک حمله محدود به اسرائیل پافرازا نگذارد و ترس و وا همه صدام از تلافی‌جویی گسترده اسرائیل موجب شد که عراق از به کارگیری جنگ افزارهای شیمیایی یا میکروبی خود علیه اسرائیل در طول جنگ خلیج فارس خودداری کند (National Security Group, 2000, pp. 69-82). این موضوع همچنین در دکترین مناخیم بگین بعد از عملیات اپرا علیه تاسیسات هسته‌ای عراق در سال ۱۹۸۱ مشاهده می‌شود (Mohammadi Monfared, 2023, p. 174). اسرائیل هرگز اجازه نداده است که هیچ یک از همسایگانش این انحصار هسته‌ای را از بین ببرند. بمباران تاسیسات هسته‌ای سوریه در سال ۲۰۰۷، بمباران تاسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای ایران در سال ۲۰۲۵-۲۰۲۶ و اعمال فشار بر ایران برای انصراف از برنامه هسته‌ای خود در این راستا قابل ارزیابی است.

۳-۵- استراتژی هشدار سریع و اولیه

واحد اطلاعات نظامی از اهمیت بالایی در ساختار ارتش اسرائیل برخوردار است. جامعه اطلاعاتی برای اسرائیل، ظرفیت عملکردی تحت راداری را فراهم می‌کند تا بتواند بدون استفاده عمومی و آشکار از نیروهای خود، از توانمندی آنها بهره‌برند. امروزه این کار تحت عنوان رشته عملیات هشدار سریع و اولیه انجام می‌شود. رویکرد امنیتی اسرائیل در برخورد با تهدیدات پیرامونی ترکیبی از رصد و شناسایی تهدیدات به کمک دستگاه جاسوسی قوی و برخورد نظامی چکشی و تخریبی بوده است تا بازدارندگی خود را از طریق مرعوب‌سازی و ایفای نقش بازیگر دیوانه غیرمسئول افزایش دهد. سازمان‌های اطلاعاتی اسرائیل باید پیش از حمله، با خبر شوند و دستگاه حاکمیتی را مطلع سازند تا اقدامات لازم به منظور پاسخ سریع به هرگونه تهدید دشمن و جلوگیری از شکست دولت یهود انجام شود. بنابراین هشدار سریع، هنگام

شکست احتمالی بازدارندگی، اهمیت اطلاعاتی بسیار بالایی برای شناسایی عوامل تهدید، پیش از وقوع دارد تا امکان بسیج عمومی یا اقدام پیش‌دستانه فراهم شود (Golmohammadi & Jamshidi, 2022: 6).

زمانی که مصر در ابتدای جنگ شش روزه به اسرائیل حمله کرد، در روزهای اول جنگ توانستند خسارت شدیدی را به ارتش این رژیم وارد کنند. آسیب‌شناسی این جنگ توسط ارتش روشن ساخت که مقصر اصلی این غافلگیری، نظام اطلاعاتی و در راس آن واحد اطلاعاتی نظامی ارتش بوده است (Rajabi, 2021, pp. 75-99). اقدام اسرائیل در ربایش و انتشار اسناد برنامه هسته‌ای ایران، اجرای عملیات اپرا برای بمباران راکتورهای هسته‌ای عراق در سال ۱۹۸۱ با این استراتژی برنامه‌ریزی شد (Golmohammadi & Jamshidi, 2022, p. 6). با این حال اسرائیل همواره در اجرای این استراتژی موفق نبوده است. دستگاہهای امنیتی اسرائیل مدعی هستند که عملیات طوفان الاقصی در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ بر اساس اصل غافلگیری انجام شد و هیمنه نظامی و آسیب‌ناپذیری این رژیم را زیرسوال برد (Bagheri Dolatabadi & Damyar, 2024).

۴-۵- استراتژی غافلگیری

در اصطلاح نظامی، غافلگیری عبارت است از «وارد ساختن ضربه به دشمن در زمان، مکان و حالتی که انتظار و آمادگی پذیرش و واکنش لازم علیه آن را نداشته باشند». مخفی داشتن طرح‌ها، پوشیده داشتن حرکات و استعدادها، خودی، عملیات پوشش و ضریب تاکتیکی و سرعت در حرکات در غافلگیری نقش دارند. غافلگیری با حفظ اسرار نظامی، اختفا و سرعت حاصل می‌شود (Kalhor et al., 2021, p. 27). بسیاری از ارتش‌های جهان غافلگیری را به عنوان یکی از اصول جنگ پذیرفته‌اند. اگر ارتش اسرائیل حمله‌ای عادی را آغاز کند، کشور مورد حمله قرار گرفته می‌تواند بلافاصله موشک‌های خود را به سمت اسرائیل پرتاب کند. با این حال یک حمله سریع و قدرتمند به ارتش اسرائیل اجازه می‌دهد تا بسیاری از موشک‌ها را قبل از استفاده رهگیری یا نابود کند (Ehud, 2018, p. 107). در مباحث نظامی طرفی که در جنگ دشمن را غافلگیر کند برنده است و قدرت و برتری دارد و طرفی که غافلگیر می‌شود نمی‌تواند به آسانی خودش را با مواضع جدید تطبیق دهد و به احتمال زیاد شکست خواهد خورد. این اصل باعث آشفتگی و تحلیل شجاعت دشمن می‌شود. در سالهای ۱۹۵۶ و ۱۹۶۷ اسرائیل حملات غافلگیرانه موفقیت‌آمیزی انجام داد. اسرائیل با یک تهاجم گسترده، متمرکز و سریع هوایی اعراب را مجبور به تصمیم‌گیری شتاب‌زده و آنی کرد و نبرد را به خاک آنها انتقال داد. در جنگ ۱۲ روزه علیه ایران نیز طرح و برنامه اسرائیل غافلگیری ایران در اوج مذاکرات هسته‌ای برای ضربه زدن به برنامه موشکی و هسته‌ای آن بود. اقدامی که با پاسخ مناسب و قوی ایران مواجه گردید و اسرائیل را شگفت زده کرد (Bagheri Dolatabadi, 2025, p. 2).

۵-۵- جنگ پیشگیرانه

جنگ پیشگیرانه بر این فرض استوار است که دشمن قصد دارد در آینده به او حمله کند، بنابراین هدف آن جلوگیری از وخامت میان‌مدت یا بلندمدت وضعیت نظامی است. این جنگ می‌تواند بدون وجود تهدید فوری برای وضع موجود

سیاسی یا ارضی آغاز شود. از سوی دیگر، حمله پیشگیرانه با تکیه بر تمام نشانه‌ها و اطلاعات دقیق، علیه دشمنی که در شرف شروع حمله است، آغاز می‌شود (Civcik, 2004, p. 35).

استراتژیست‌های اسرائیلی مدت‌ها است که بر اهمیت حمله اول در مواجهه با یک تهدید قریب‌الوقوع بزرگ تاکید می‌کنند. ارتش اسرائیل از طریق پیشگیری می‌تواند مانع از استفاده دشمن از نقشه‌های جنگی از پیش تعیین شده‌اش شود. پیشگیری وسیله‌ای برای جلوگیری یا مختل کردن بسیج و تمرکز نیروهای فردی و جمعی فراهم می‌کند. بنابراین ارتش اسرائیل می‌تواند برتری عددی ائتلاف دشمن را خنثی کند (Horin & Posen, 1981, p. 34). اسرائیل حق مبارزه علیه دشمنانش با جنگ‌های پیشگیرانه و حمله به اهداف خاص که می‌تواند به آنها ظرفیت ضربه زدن به اسرائیل را دهد برای خود محفوظ می‌دارد و از این زاویه از سایر کشورهای منطقه متمایز است. اسرائیل این استراتژی را در جنگ‌های ۱۹۴۹، ۱۹۵۶، ۱۹۶۷ و حتی دو جنگ اخیر خود علیه ایران استفاده کرده است (Feldman, 2025, p. 2). اسرائیل در سال ۱۹۵۶ با دو قدرت رو به زوال بریتانیا و فرانسه، در خاورمیانه همکاری کرد و جنگی پیشگیرانه علیه مصر با دلایل و اهداف کاملاً متفاوت از متحدانش آغاز کرد. او نگران ملی شدن کانال سوئز نبود، اما نگران شکاف نظامی فزاینده بین مصر و اسرائیل به دلیل تقویت ارتش مصر با سلاح‌های مدرن و حملات شبه‌نظامیان اسلامگرا توسط مصری‌ها علیه اهداف اسرائیلی بود (Civcik, 2004, p. 80).

۶-۵- استراتژی جنگ‌های کوتاه‌مدت

با توجه به این واقعیات و بر اساس دکترین نظامی اسرائیل نگاه تل‌آویو به جنگ آینده جنگی است که هرگز نباید به طور جدی به وقوع بپیوندد و باید با توسل به شیوه‌های مختلف از وقوع آن جلوگیری کرد. جنگ آینده جنگی است که اولاً نباید به وقوع بپیوندد و ثانیاً اگر آغاز شود بایستی در حداقل زمان ممکن به پایان برسد (National Security Group, 2000). از همان آغاز، اسرائیلی‌ها تصمیم گرفتند که اگر جنگی به وقوع بپیوندد، ادامه جنگ باید در قلمرو دشمن باشد. دفاع باید بسیار کوتاه‌مدت و سریع و تنها مرحله‌ای انتقالی باشد (Eslami, 2009, p. 225). با توجه به نبود یک سرزمین گسترده و مشکلات اقتصادی ناشی از بسیج نیروهای ذخیره و تعطیلی اقتصاد کشور در یک جنگ طولانی و نیز احتمال فشارهای خارجی برای پایان جنگ (که ممکن است به ضرر اسرائیل تمام شود)، استراتژی‌های اسرائیل کوشیدند تا یک دکترین کاملاً تهاجمی اتخاذ نمایند. این موضوع به ویژه در ارتباط با جنگ‌های ۱۹۵۶ و ۱۹۶۷ و نیز جنگ لبنان (۱۹۸۲) نمایان است (Karami, 1997, p. 7). از این استراتژی به عنوان استراتژی جنگ برق‌آسا نیز یاد می‌شود.

جنگ برق‌آسا نتیجه اقدامات متقابل اصول تهاجم، غافلگیری و تحرک است. اسرائیلی‌ها معتقد هستند که آنها نمی‌توانند نیروهای خود را همیشه در مرزها نگه دارند و اعراب بیش از اسرائیل در حال توسعه سلاح‌های خود هستند در نتیجه اسرائیل باید به یک جنگ برق‌آسا دست بزند تا مانع یک جنگ طولانی و فرسایشی شود. این استراتژی با هماهنگی دقیق نیروهای زمینی، هوایی و تانک‌ها عملی می‌شود اما از قبل باید نیروهای هوایی مقاومت دشمن را از بین ببرد و بعد نیروهای زرهی و تانک‌ها حمله کنند. این اصل برای مواردی در نظر گرفته شده است که حتی سیستم هشدار سریع نیز نتواند عمل کند و نیروهای کشورهای دیگر وارد اسرائیل شوند و نیز مواردی که اسرائیل اقدام به تجاوز به خاک کشورهای دیگر

می‌کند در چنین مواردی نیروهای نظامی اسرائیل بایستی به شیوه‌ای کوبنده و سریع پیروز شوند (National Security Group, 2000, pp. 69-82).

ارتش اسرائیل معتقد است که عملیات تهاجمی، ضعف عددی کلی اسرائیل را جبران می‌کند. با به دست گرفتن ابتکار عمل عملیاتی، می‌توان مکان و سرعت وقایع را تعیین کرد. نیروهای دفاعی اسرائیل نیروها را در نقاط منتخب متمرکز می‌کنند به برابری و حتی برتری محلی دست می‌یابند و با ایجاد اختلال سریع یا نابودی نیروهای دشمن در مقاطع حساس، به دنبال پیروزی عملیاتی قاطع هستند (Horin & Posen, 1981, p. 39).

اهداف تهاجمی به دنبال نابودی دارایی‌های استراتژیک دشمن از جمله سیستم‌های فرماندهی، کنترل و ارتباطات، فرودگاه‌ها، پدافند هوایی و آتشبارهای موشکی هستند. پیروزی سریع اسرائیل در سال ۱۹۵۶ هم در جلوگیری از حمله ارتش مصر و هم در پایان دادن به حملات چریکی از نوار غزه موثر بود. در جنگ ۱۹۶۷ اسرائیل موفق شد نیروی هوایی اعراب را زمین گیر نماید. در جنگ ۱۹۷۳ بمباران توان ضدهوایی اعراب به برتری هوایی اسرائیل برای بمباران نیروهای زمینی اعراب انجامید (Ehud, 2018, pp. 40-44).

۷-۵- استراتژی برتری کیفی

با توجه به محیط راهبردی اسرائیل و عدم تقارن راهبردی این رژیم در مقابل کشورهای منطقه، لزوم دستیابی به فناوری‌های برتر و مزیت کیفی برای دولت یهود اهمیت بسیاری پیدا کرده است. از آنجایی که اصل برتری کیفی، یکی از اصول اساسی سیاست امنیت ملی اسرائیل را تشکیل می‌دهد، مخالفت با دستیابی کشورهای منطقه به سلاح‌های هسته‌ای و کشتار جمعی، سلاح‌هایی با فناوری‌های بالا همچون پهپادها و موشک‌های بالستیک به برنامه اصلی این رژیم تبدیل شده است. این حساسیت از آنجا نشأت می‌گیرد که حضور کشوری هسته‌ای و با فناوری بالا می‌تواند برتری کیفی اسرائیل را تهدید کند و قدرت بازدارندگی آن را کاهش دهد (Moghavemi & Ghaderi Kangavari, 2022, p. 13). بن‌گورین معتقد بود که بقای اسرائیل بستگی به حفظ برتری کیفی بر دشمنان عربش در زمینه‌های علم و صنعت و قدرت نظامی دارد. وی ارتش را به عنوان مظهر قدرت ملی می‌شناخت و منافع ارتش و حفظ روحیه نظامیان را بالاتر از هر چیز دیگر قرار می‌داد (Eslami, 2009, p. 225).

انقلاب در فناوری نظامی و ورود سیستم‌های تبلیغاتی متعارف و پیچیده به منطقه سبب شد که جنگ‌های پیچیده و کلاسیک آینده، مبتنی بر ترکیبی از بمباران دقیق اطلاعاتی، و پایش و همچنین تصمیم‌گیری سریع و موثر و نیز قدرت آتش دقیق و کوبنده در دریا، زمین و هوا باشد. یعقوب آمیدرور، مشاور امنیت ملی نخست‌وزیر اسرائیل (۲۰۱۱-۲۰۱۳)، در همین خصوص می‌گوید: «تغییر ماهیت تهدید برای مناطق اسرائیل (نظامی و غیرنظامی) به دلیل تعداد موشک‌ها و راکت‌های موجود دشمن و دقت فزاینده آنها مستلزم تغییر اساسی در تربیت اولویت‌های دفاعی است» (Moghavemi & Ghaderi Kangavari, 2022, p. 11). این کار باید با استفاده از فناوری پیشرفته و نیروی انسانی بسیار ماهر، به ویژه در رده‌های فرماندهی، انجام شود. اسرائیل باید بر شناسایی منابع انسانی با کیفیت، آموزش سیستماتیک این مجموعه نیروی انسانی و به کارگیری آنها در زمینه‌های حیاتی برای بهره‌برداری از برتری کیفی مانند فناوری، اطلاعات، سایبری، خلبان جنگنده، افسران نیروی دریایی و تا حدودی نیروهای ویژه سرمایه‌گذاری کند (JISS, 2021, p. 8).

در دوره نخست‌وزیری ایهود باراک، استراتژیست‌های اسرائیلی بر روی یک دکترین جدید نظامی کار کردند که اصول آن به قرار زیر بود: ۱- محوری بودن نقش نیروی هوایی؛ ۲- استفاده از ماهواره‌های جاسوسی؛ ۳- گسترش نیروی دریایی با زیر دریایی‌های مجهز به کلاهک‌های هسته‌ای برای ماموریت‌های دور؛ ۴- دستیابی به سلاح‌های پیشرفته از لحاظ تکنولوژیک و الکترونیک متناسب با سه سطح جنگ احتمالی: الف: جنگ مورد انتظار و محدود؛ مثلاً در جنوب لبنان و یا در خاک فلسطین ب: جنگ فراگیر و تمام‌عیار (مثلاً با سوریه و مصر یا مداخله ایران)؛ ج: جنگ دور دست با همه کشورهای عربی و اسلامی (Ghavidel, 2003, p. 83).

۸-۵- استراتژی جنگ بین جنگها

هدف از این استراتژی خنثی‌سازی تهدیدهای در حال ظهور دشمن است. بدین منظور، پس از شناسایی این تهدیدات توسط جامعه اطلاعاتی اسرائیل اهداف مورد نظر به اشکال گوناگون مورد حمله قرار می‌گیرند (Rajabi, 2021, pp. 75-99) به عبارت دیگر راهبرد جنگ بین جنگها بر این فرض استوار است که اسرائیل هر چند سال یک درگیری قابل توجه و موقتی را با محور مقاومت اعم از حماس، حزب‌الله یا ایران تجربه می‌کند. هدف این راهبرد به تأخیر انداختن هر چه بیشتر درگیری و تقویت موقعیت راهبردی اسرائیل برای آماده شدن برای دور بعدی تنش‌ها است. آموزش جنگ بین جنگها به مفهوم اصلی راهبرد امنیت ملی اسرائیل در دهه گذشته تبدیل شده است. این کارزار نظامی بی‌پایان، به جایگزینی برای هرگونه ابتکار عمل دیپلماتیک در درگیری اسرائیل و فلسطین تبدیل شده است (Safaei et al., 2023, pp. 71-96).

همچنین در راستای راهبرد جنگ بین جنگها، تلاشهایی برای تدوین راهبردهای نظامی در ارتش رژیم انجام شده است. به تبع این راهبردها، برنامه‌های چند ساله نظامی با عنوان طرح‌های «کلا، ۲۰۰۲»، «تیفن، ۲۰۰۷»، «تیوزا، ۲۰۱۳»، «گیدئون، ۲۰۱۶» و «تنوفا، ۲۰۲۰» ارائه شدند (Mohammadi Monfared, 2023, pp. 174-201). در ژانویه ۲۰۱۶، طرح پنج ساله ارتش اسرائیل با عنوان گیدئون (برای افزایش ظرفیت ارتش اسرائیل برای جنگ در چندین جبهه، با ذخایر جنگی کافی برای امکان نبرد طولانی در امتداد مرز شمالی خود با لبنان و سوریه که دو جبهه از یک جبهه در نظر گرفته می‌شوند و حداقل یک جبهه دیگر، چه غزه، کرانه باختری یا ایران)، طراحی شد. ارتش اسرائیل هنوز هم به دنبال این است که جنگ بعدی فقط در یک جبهه باشد تا بتواند نیروهای خود را در آنجا متمرکز کند. با اینحال، این ارتش باید آماده باشد تا همزمان در دو یا حتی سه جبهه بجنگد (Ehud, 2018, p. 105). بر اساس این طرح، ارتش اسرائیل در صدد است متناسب با تهدیدات، نوسازی شود. موشک‌ها، پهپادها، خودروهای رزمی، سامانه‌های پدافند هوایی، بالگردها و کشتی‌های جدید به ارتش اضافه کردند و همچنین تجهیزات موجود، به روزرسانی شوند (Safaei et al., 2023, pp. 71-96).

۶- استراتژی نظامی اسرائیل بعد از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳

عملیات ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ پیامدهای سیاسی- نظامی گسترده‌ای هم در داخل اسرائیل و هم در منطقه برجای گذاشت. این عملیات نه تنها یک شکست اطلاعاتی عملیاتی نبود بلکه یک شکست استراتژیک نیز محسوب می‌شد (Cohen, 2023). بر همین اساس دستگاه‌های نظامی و امنیتی اسرائیل پس از این واقعه راهبردهای پیشین خود برای مهار ایران و دشمنان

اسرائیل را کنار گذاشته و کارزار بلندمدت و چندجبهه‌ای را برای نابودی حماس، تضعیف شبکه منطقه‌ای تهران و حتی هدف‌گیری مستقیم برنامه هسته‌ای ایران آغاز کرد. این تغییر، دامنه جغرافیایی عملیات اسرائیل را گسترش داده و در برگیرنده حملات علیه حزب‌الله در لبنان، مواضع ایران در سوریه، حوثی‌ها در یمن و حتی زیرساخت‌های هسته ایران شده است (Calabres, 2025, p. 6).

بنیامین نتانیاهو در پی آن است تا با از میان برداشتن تهدیدات وجودی به ویژه جمهوری اسلامی ایران و بازسازی بنیادین ساختار ژئوپلیتیکی منطقه، امنیت و برتری اسرائیل را تضمین کند. او معتقد است که اسرائیل باید بر تمام منطقه سیطره یابد و سلطه کامل خود را بر خاورمیانه تثبیت کند. شعار دائمی او امنیت وطن یهود برای نسل‌های آینده است. نتانیاهو آماده است تا سخت‌ترین گزینه‌ها را انتخاب کند و حتی در بحبوحه خطر و تهدید نیز پیش برود چرا که باور دارد اسرائیل توان دگرگون سازی واقعیت منطقه را دارد (Jafar, 2025, p. 1). این الگو با دکترین سیاست منطقه‌ای که نتانیاهو در کتابش به نام «مکانی در میان ملل» در سال ۱۹۹۳ مطرح کرده بود، همخوانی دارد. جایی که او ادعا کرد تنها صلحی که در منطقه دوام خواهد آورد صلح بر مبنای بازدارندگی است.

دکترین نتانیاهو، تجدیدنظرطلبی تهاجمی‌تری به نسبت سنت‌های امنیت پیشگیرانه قبلی اسرائیل دارد و در تضاد با رویکرد رهبری دوران توافقات اسلو در دهه‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ و شخصیت‌هایی مانند اسحاق رابین، شیمون پرز و در ادامه ایهود باراک است (Spyros, 2025, 1. 4). این رویکرد جدید که می‌توان آن را پیروزی کامل نامید بر نابودی کامل دشمنان و بازسازی نظم منطقه‌ای بر اساس سلطه اسرائیل متمرکز است. اسرائیل عملیات گسترده‌ای علیه حماس در غزه، حزب‌الله در لبنان، انصارالله در یمن، سوریه و ایران آغاز کرده است. نتانیاهو ایجاد ثبات منطقه‌ای در راستای منافع اسرائیل را مهمترین هدف این رویکرد جدید می‌داند و رویای اسرائیل بزرگ را در سر می‌پروراند (Moradi, 2025, p. 3). نتانیاهو به استفاده از نیروی نظامی به عنوان ابزار اصلی دستیابی به اهداف ملی اسرائیل الحاق نهایی کرانه باختری، همزونی منطقه‌ای و یک رابطه خاص و پایدار با آمریکا بسیار معتقد است. او همانند ژابوتینسکی این ایده را ترویج کرد که صلح اعراب یا حداقل پذیرش حضور یهودیان در فلسطین تنها از طریق بازدارندگی و برتری نظامی حاصل می‌شود. نتانیاهو هرگز این ایده که صلح و آشتی اسرائیلی‌ها و فلسطینیان ممکن و یا حتی مطلوب است را در ذهن ندارد. راه‌حل او برای درگیری طولانی مدت همیشه به سمت تسلیم شدن یک طرف به قیمت سلطه طرف دیگر کشیده شده است (Hosseini, 2024, p. 67). نتانیاهو معتقد است که اسرائیل باید اطمینان حاصل کند که قابلیت‌های تکنولوژیکی و عملیاتی آن نسبت به دشمنانش بسیار برتر باقی می‌ماند. بنابراین باید برتری مشابهی در زمینه‌های ربانیک، پهپادها و سایر فناوری‌هایی که اسرائیل را قادر به عملیات در خاک دشمن می‌کند، تضمین شود.

۶-۱- جنگ پیش‌دستانه و غافلگیری دشمن

اساس استراتژی اسرائیل تا پیش از ۱۷ اکتبر بر جنگ پیشگیرانه بود، اما پس از رخداد فوق جنگ پیش‌دستانه اولویت یافت. نتانیاهو در سند امنیت ملی اسرائیل اصول و دستورالعمل‌های خود برای استفاده از زور را اینگونه توضیح داده است که «زور می‌تواند و باید برای مقابله با هرگونه تهدید وجودی به کار گرفته شود» (Nagel & Schanzer, 2019). او همچنین بر نیاز به قابلیت‌های سریع و مرگبار برای به حداقل رساندن آسیب به جبهه داخلی اشاره می‌کند. طوری که بتواند

دستاوردهای قابل توجه دشمن را از بین برده و قابلیت‌ها و اراده دشمن برای ادامه جنگ را تضعیف کند. جنگ ۱۲ روزه علیه ایران در قالب این استراتژی تدوین گردید. اسرائیل جنگ خود را زمانی آغاز کرد که هیچ یک از مقامات ایرانی انتظار آن را نداشتند. هدف از این جنگ نابودی توان موشکی، هسته‌ای و تهاجمی ایران بود (Bagheri Dolatabadi, 2025, pp.1-20).

مهمترین بخش این عملیات شکل دادن شبکه‌ای از جاسوسان و عوامل اجرایی در داخل ایران و انتقال تجهیزات مورد نیاز از جمله کوادکوپتر و پهپاد به شهرهای بزرگ ایران به ویژه تهران بود. این کوادکوپترها از طریق کامیونهای دارای پوشش کافی به اطراف پایگاههای نظامی انتقال و از همانجا به پرواز درآمدند. مشابه این عملیات را اوکراین ۱۱ روز قبل از حمله اسرائیل برای هدف قرار دادن چهار پایگاه هوایی روسیه استفاده نموده بود (Collett-White et al., 2025). اما دولت ایران هیچگاه تصور نمی‌کرد اسرائیل قادر باشد چنین شبکه‌ای از تولید کوادکوپتر و نیز شرکت‌های حمل و نقل را در ایران سازماندهی نماید. به همین خاطر تا روز دوم جنگ نوعی سرگردانی نسبت به محل پرتاب کوادکوپترها و چگونگی انجام عملیات وجود داشت و این غافلگیری آسیب‌های جدی به بخش‌های صنعتی مرتبط با برنامه موشکی و پایگاههای نظامی ایران زد. اسرائیل از این جنگ و سایر عملیات‌های خود علیه تهران در قالب اصطلاح «قطع کردن سر اختاپوس» یاد کرده است. اساس این تفکر این است که ایران مغز متفکر تمامی برنامه‌های ضد اسرائیلی در منطقه است و با هدف قرار دادن ایران، این رژیم می‌تواند به امنیت دست یابد. بنابراین در سند امنیتی ۲۰۳۰ این رژیم ترورهای گزینشی و خرابکاری‌های صنعتی و نظامی تعبیه شده است. این استراتژی مکمل استراتژی پیشین اسرائیل برای ضربه زدن به ایران در قالب «هزار خنجر» است. در استراتژی قبلی تلاش اسرائیل بر این بود تا با مجموعه‌ای از ضربات مختلف ایران را تضعیف ساخته و از پای درآورد (Bagheri Dolatabadi & Mojahdzadeh, 2023, p. 75). این استراتژی که در دوره نخست‌وزیری نفتالی بنت طراحی شده بود عملاً با عملیات طوفان‌الاقصی با ناکامی روبرو گردید و مشخص شد نتوانسته است برای اسرائیل تولید امنیت کند.

۶-۲- استراتژی چمن‌زنی^۱

این اصطلاح اگرچه توسط محققان اسرائیل، افرایم اینبار و وایتان شامیر، در مقاله‌ای در سال ۲۰۱۴ معروف شد و نشان دهنده تغییر عمل از تمایل به پیروزی قاطع علیه دشمنان دولتی است اما پس از ۷ اکتبر بیشتر مورد توجه قرار گرفت. در دنیای استراتژی نظامی اسرائیل، اصطلاحاتی مانند چمن‌زنی یا چمن‌زن به وضوح نشان می‌دهد که چگونه آنها با جنگ نامتقارن طولانی‌مدت روبرو می‌شوند (Khosla, 2025, p. 1). این استراتژی در اصل برای مقابله با تهدیدات حزب‌الله لبنان، حشد الشعبی در عراق و گروه‌های مبارز فلسطینی طراحی گردید. اما به نظر می‌رسد اسرائیل پس از حمله ژوئن خود به ایران آن را در مورد خطر تهدیدات موشکی تهران در نظر گرفته است. استراتژی چمن‌زنی، این فرض را منعکس می‌کند که اسرائیل خود را در یک درگیری طولانی و غیرقابل حل می‌بیند. این رویکرد استراتژی فرسایشی است که در درجه اول برای تضعیف قابلیت‌های دشمن طراحی شده است. به این امید که عملیات‌های گاه به گاه در مقیاس بزرگ اثر بازدارندگی داشته باشد و بتواند دوره‌هایی از آرامش را ایجاد کنند (Inbar & Shamir, 2014, pp.65-90).

^۱ Moving of Clawing

در هسته اصلی استراتژی چمن‌زنی این فرض نهفته است که اسرائیل می‌تواند غزه و جنوب را کنترل کند و به حماس و حزب‌الله آنقدر ضربه بزند که آن را از حمله به اسرائیل باز دارد، اما همیشه این ضربه نه آنقدر قوی بوده که این مناطق در لحظه منفجر شوند و نه اینکه به درگیری گسترده و جنگ منطقه‌ای منجر گردد. در واقع چمن‌زنی نیز قرار است اثر بازدارندگی داشته باشد. هدف متقاعد کردن دشمن بالقوه است که باید به نفع خود از برخی اقدامات اجتناب کند. در حالی که استراتژی چمن‌زنی در درجه اول برای وارد کردن خسارت به دارایی‌ها و قابلیت‌های ارزشمند طراحی شده است که اثر فرعی آن کاهش انگیزه دشمن برای آسیب رساندن به اسرائیل است.

۶-۳- استراتژی بازدارندگی سایبری

بازدارندگی یکی از نظریه‌های امنیت سنتی محسوب می‌شود که قابلیت کاربرد در عرصه سایبری را نیز دارد. در طول جنگ سرد، نظریه بازدارندگی چهارچوبی محوری برای تحلیل سیاست دفاعی دولت‌ها بود. امروزه برخی پژوهشگران با بهره‌گیری از مفروضه‌های بازدارندگی سنتی مفهوم «بازدارندگی سایبری» را در فضای مجازی مطرح کرده‌اند (Golmohammadi & Jamshidi, 2022, p. 4). مقامات اسرائیل خود را یکی از اصلی‌ترین قربانیان تهدید نرم و جنگ سایبری معرفی می‌کنند. به ویژه اینکه طی سالهای اخیر این رژیم بارها از سوی گروه‌های هکری عصابی موسی و گروه حنظله مورد حمله سایبری قرار گرفته و اطلاعات نظامی آن به‌طور عمومی افشا شده است. به همین دلیل اسرائیل با سرمایه‌گذاری هدفمند در توسعه توانمندی‌های سایبری خود به دنبال تبدیل این رژیم به یک «ابر قدرت سایبری جهان» است. نتانیاهو همواره کوشیده تصویر یک اسرائیل قدرتمند، بی‌باک و انعطاف‌ناپذیر را نشان دهد، حتی اگر این کار به قیمت از دست دادن فرصت‌های صلح و بهبود روابط شود. او به دنبال تکرار لحظه ۱۹۶۷ است، لحظه‌ای که برتری اسرائیلی را تحکیم و محقق کند (Spyros, 2025).

نتیجه‌گیری

سابقه تشکیل اسرائیل در منطقه با جنگ و ناآرامی گره خورده است. این جنگ‌ها در ابتدا بیشتر از سوی اعراب و به منظور آزاد کردن سرزمین‌های فلسطینی انجام شدند اما بتدریج همه چیز تغییر کرد. این اسرائیل بود که آغازکننده جنگ برای توسعه بیشتر اراضی خود و تضعیف مخالفانش گردید. اسرائیل که در مواجهه با دشمنان سنتی از استراتژی‌هایی همچون بازدارندگی، کشاندن جنگ به سرزمین دشمن، غافلگیری، هشدار اولیه، جنگ‌های کوتاه‌مدت بهره می‌برد با ناکامی در برابر حزب‌الله لبنان در جنگ ۳۳ روزه و حماس در جنگ ۲۲ روزه در اندیشه تغییر استراتژی نظامی خود فرو رفت. سران اسرائیل که ابتدا تصور می‌کردند گروه‌های غیردولتی را همانند دولتهای عربی به آسانی می‌توانند در جنگ شکست دهند با دو جنگ فوق‌دوره جدیدی را آغاز کردند. دوره‌ای که بجای تمرکز بر نابودی یکباره بر تضعیف تدریجی و فروپاشی از درون متمرکز بود. این استراتژی در قالب راهبردهایی همچون دکترین ضاحیه، استراتژی چمن‌زنی، جنگ بین جنگ‌ها، جنگ پیش‌دستانه و بازدارندگی سایبری پیگیری شد. وقوع رویداد ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ که با عنصر غافلگیری اسرائیل در جنگ همراه بود موجب گردید شدت برخوردهای اسرائیل با دشمنانش بیشتر شود. این جنگ فرصتی را برای اسرائیل فراهم

ساخت تا از یکسو دست به تخریب گسترده زیرساختهای شهری، اقتصادی و مدنی غزه و جنوب لبنان زده و از سوی دیگر ترور فرماندهان و رهبران آنها را در دستور کار قرار دهد. ترورهای گسترده تاحد زیادی ساختار سازمانی این گروهها را از بین برد و امکان عملیاتهای سابق را تضعیف کرد. در حال حاضر اسرائیل می کوشد تا هر زمان این گروهها دارای توانمندی نظامی یا اقتصادی می گردند که می تواند به آنها امکان عملیات در آینده را بدهد در قالب استراتژی پیش دستی به سرعت آن را نابود نماید. بر این اساس تصور نمی شود در آینده امکان تکرار عملیاتهایی مشابه طوفان الاقصی در سرزمینهای اشغالی یا از سوی حزب الله وجود داشته باشد؛ مگر اینکه این گروهها در استراتژیهای جنگی خود تجدیدنظر کنند.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله حامی مالی ندارد.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می کنند که تعارض منافع وجود ندارد و تمام مسائل اخلاق در پژوهش را که شامل پرهیز از سرقت ادبی، نشر و یا ارسال بیش از یک بار مقاله، تکرار پژوهش دیگران، داده سازی یا جعل داده ها، منبع سازی و جعل منابع، رضایت ناآگاهانه سوژه یا پژوهش شونده، سوء رفتار و غیره می شوند، به طور کامل رعایت شده است.

تعهد کپی رایت

طبق تعهد نویسندگان، حق کپی رایت (CC) رعایت شده است.

References

- Abootalebi, A. (2025). *Global politics reader: themes, actors, and issues* (A. Bagheri Dolatabadi, Trans.). Mizan Publications. (Original work published 2025) [In Persian].
- Bagheri Dolatabadi, A. (2025). The June 2025 Israeli war: Iran's assessment and regional consequences. *Middle East Policy*, 1-20. <https://doi.org/10.1111/mepo.70008>
- Bagheri Dolatabadi, A., & Damyar, A. (2024). Arab states' positions on the Gaza War (2023-2024): A historical analysis of the decline of Arab nationalism. *Quarterly Journal of West Asia Political Research*, 1(2), 5-27 [In Persian].
- Bagheri Dolatabadi, A., & Fakhraie, H. (2018). An analysis of the reasons for the continuation of the crisis in the occupied territories based on the theory of structuration. *Historical Study of War*, 2(1), 1-29. <https://doi.org/20.1001.1.25887033.1397.2.1.1.5> [In Persian].
- Bagheri Dolatabadi, A., & Mojahdzadeh, M. (2023). The impact of Martyr Soleimani's assassination on the regional power of the Islamic Republic of Iran. *Journal on*

- Islamic Revolution*, 13(46), 67-85. <https://doi.org/10.22084/RJIR.2023.26990.3554> [In Persian].
- Bar, K. (2024, August). Aspects of the formation of Israel's national security doctrine. *The Dado Center for Interdisciplinary Military Studies*. <https://www.dadocenter.org/analysis/2024/August/Aspects-of-the-formation-of-Israel's-national-security-doctrine/>
- Barzegar, K., & Ghasemi, M. (2013). Israel's existential threat strategy and Iran's national security. *Foreign Relations Quarterly*, 5(1), 169-197 [In Persian].
- Calabres, J. (2025, August). Post-Oct. 7 divergent paths: Israel's military maximalism and Saudi Arabia's strategic de-escalation. *Middle East Institute*. <https://www.middleeastinstitute.org/analysis/2025/august/post-oct.7-divergent-paths-israels-military-maximalism-and-saudi-arabias-strategic-de-escalation>
- Civcik, Z. (2004). *The Israeli security policy: Changes and continuities* [Master's thesis, Middle East Technical University]. Graduate School of Social Sciences.
- Cohen, R. (2023). The mowing the grass strategy: Israel's dying strategy in Gaza (Z. Asgarian, Trans. & Abr.). *Quds Online*. <https://qudsonline.ir/news/927257> [In Persian].
- Collett-White, M., Kumar Dutta, P., & Zafra, M. (2025, June 5). How Ukraine pulled off an audacious attack deep inside Russia. *Reuters*. <https://www.reuters.com/graphics/UKRAINE-CRISIS/DRONES-RUSSIA/mypmjzayyv/>
- Ehud, E. (2018). *Israel's military doctrine*. Lexington Books.
- Eslami, M. (2009). *Israel's foreign policy*. Amir Kabir Publications [In Persian].
- Feldman, S. (2025, October 7). Israel's defense strategy, two years after October 7. *Middle East Institute*. <https://www.middleeastinstitute.org/analysis/2025/October/7/Israels-Defense-strategy-two-years-after-October7/>
- Ghavidel, M. (2003). Israel's military-defense strategy. *Defense and Security Studies Quarterly*, (35), 83-94 [In Persian].
- Golmohammadi, V., & Jamshidi, T. (2022). Cyber deterrence and the evolution of Israel's security-defense doctrine. *Political Geography Research*, 7(4), 1-23 [In Persian].
- Habibi, R., Yousefi, M., Rudbari, A., (2021). An analysis of Israel's strategic documents (National security strategy, Eisenkot strategy, and military strategy). *Fundamental and Applied Studies of the Islamic World Quarterly*, 3(2), 38-49 [In Persian].
- Horin, Y. B., & Posen, B. (1981). *Israel's strategic doctrine* (R-2845-NA). RAND Corporation.
- Hosseini, H. (2024). The foundations of foreign policy decision-making of the Zionist regime during the Benjamin Netanyahu era. *Environmental Studies Quarterly of the Islamic Republic of Iran*, 7(4), 67-104 [In Persian].
- Imeu. (2024, July 31). The Dahiya doctrine & Israel's use of disproportionate force. <https://www.imeu.org/analysis/2024/July/31/The-DAHIYA-doctrine-&-Israel-use-of-disproportionate-force/>

- Inbar, E. (1997). Highlights of Israel's new strategic thinking (M. Mohajerin, Trans.). *Defense Policy Quarterly*, (18), 1-38 [In Persian].
- Inbar, E., & Shamir, E., (2014). "Mowing the grass": Israel's strategy for protracted intractable conflict. *The Journal of Strategic Studies*, 37(1), 65-90.
- Jafar, H., (2025). Netanyahu's plan to dominate the Middle East through an attack on Iran (F. Andisheh, Trans.). *Farhikhtegan Newspaper* [In Persian].
- Jamshidi, M., & Saedi Nejad, H. R., (2020). Aggressive internationalism of the United States and the Islamic Republic of Iran's security dilemma plan to counter this theory in the West Asia region. *National Security Quarterly*, 37(37), 249-278 [In Persian].
- JISS. (2021, July 18). Israel's national security doctrine. <https://jiss.org.il/analysis/2025/July/18/Israels-national-security-doctrine/>
- Kalhor, R., (2021). An analysis of the 33-day Lebanon war from the perspective of military-security surprise. *Defense-Strategic Studies Quarterly*, 19(86), 27-59 [In Persian].
- Karami, J., (1997). Israel's military strategy and armament program. *Defense Policy Quarterly*, (18), 1-24 [In Persian].
- Kavandi Kateb, A., Piri Hadi, M., & Rabiei, S., (2023). Israel's information and security infiltration strategies in the region after the Islamic awakening. *Sacred Defense Quarterly*, 9(4), 117-147 [In Persian].
- Kholghi, J., Samiee Esfahani, A., & Farahmand, S., (2024) Palestine as a Camp; the Zionist Regime's "Thanatopolitic" Approach to the Gaza Crisis, *Political Studies of Islamic World*, 13(1).
- Khosla, A. (2025, September 26). Israel's change in strategy from "mow the grass" to "uproot the grass". *Indus International Research Foundation*. <https://www.indusresearch.in/analysis/2025/september/26/Israels-change-in-strategy-from-mow-the-grass-to-uproot-the-grass-indus-international-researchfoundation/>
- Maleki, M. R. (1999). A report on Israel's security doctrine. *Foreign Policy Quarterly*, 13(1), 225-231 [In Persian].
- Marei, F. G. (2020). Dahiy doctrine. In J. K. Zartman (Ed.), *Conflict in the modern Middle East: An encyclopedia of civil war, revolutions, and regime change* (pp. 75-76). ABC-CLIO.
- Mearsheimer, John J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton & Company.
- Moghavemi, A. R., & Ghaderi Kangavari, R. (2022). Change and continuity in the principles of Israel's national security. *Strategic Environmental Studies Quarterly of the Islamic Republic of Iran*, 6(2), 9-38 [In Persian].
- Mohammadi Monfared, H. (2023). An examination of the outcomes of Operation Al-Aqsa Flood based on Israel's military doctrine. *Strategic Environmental Studies Quarterly of the Islamic Republic of Iran*, 7(3), 174-201 [In Persian].
- Moradi, M. R. (2025). *Israel's paradigm shifts: A report from the "mowing the grass" model to the "total victory" strategy*. Institute of Tahririeh [In Persian].
- Mousavi, H. (2000). *Regional studies (Israeli studies – American studies)* (5th ed.). Middle East Scientific Research and Strategic Studies Center [In Persian].

- Nagel, J., Schanzer, J. (2019, May 13). Memo from Ben-Gurion to Netanyahu: The evolution of Israel's national security strategy. *FDD*. <https://www.fdd.org/analysis/2019/05/13/from-ben-gurion-to-netanyahu-the-evolution-of-israels-national-security-strategy/>
- National Security Group, Defense Science Research Institute. (2000). The future war in Israel's military doctrine. *Defense Policy Quarterly*, (32-33), 69-82 [In Persian].
- Netanyahu, Benjamin (2018). 'No place for the weak': Netanyahu threatens Iran & Syria at nuclear reactor ceremony, *RT News App*, 30 August, <https://rtnewsru.com/news/437183-netanyahu-iran-syria-nuclear/>
- Rajabi, M. (2021). Israel's military and security strategies in facing the Islamic resistance (The Syrian crisis). *Islamic Awakening Studies Quarterly*, 10(3), 75-99 [In Persian].
- Safaei, M. H., Rostami, M., & Saadatmandi, A., (2023). Tenufa and Israel's military doctrine. *National Defense Strategic Studies Quarterly*, 7(27), 71-96 [In Persian].
- Schwab, B. (2025). Extreme realism in the modern age: An examination of Israel's grand strategy in the Middle East from inception to the present day (Y. Taherian, Trans.). *KhabarFarsi*. <https://khabarfarsi.com/u/221108784> [In Persian].
- Spyros, S. E., (2025). Components of Netanyahu's project to set the region ablaze. *Islamic Republic News Agency (IRNA)*, <https://www.irna.ir/news/85912952> [In Persian].
- Torabi, G., (2016). Israel's military strategy document. *National Security Watch*, (54), 39-44 [In Persian].